

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MERJENEK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küllendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küllendők
az előfizetési díjak és hírde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Községi takarékpénztárak.*

Írta: Dr. Gróh József.

Azon intézmények között, amelyek egy Ausztriában, mint Európa egyéb államaiban is kiváló szolgáltatásokat tettek a rohamosan fejlődő és állandóan hitelre szoruló gazdasági élet konsolidációja körül, a legfontosabb helyet talán a községi takarékpénztárak intézménye töltötte be.

A községi takarékpénztár intézménye Magyarországon ugyiszólván teljesen ismeretlen. Nálunk a takarékpénztár csak nyereszkesedésre alapított részvénytársaság alakjában ismeretes és legtöbb embernek tudomása sincs arról, hogy ez az intézmény nem egyéb, mint a nyugati községi takarékpénztár intézmények egy kiforgatott alakja, amely korántsem teljesíti azt a közgazdasági missziót, amit ezek az intézmények nyugaton teljesítenek.

A községi takarékpénztár ugyanis nem nyereszkesedésre alapított részvények nélküli olyan hitelintézet, betéteket elfogadván, az így nyert tőkét nyereszkesedés nélkül adja ki a lehető legolcsóbb kamat mellett megfelelő jelzálog, vagy ki zárlóg biztosíték nyújtása esetén. Csak minimális jövedelemre törekszik: — az üzemi költségek mellett tiszta jövedelmet jótékony célra fordítja.

A községi takarékpénztár létesülése mindig az érdekelt község vagy községek képviselő testületétől indul ki. Ha a képviselőtestület a pénztár alakítását elhatározza, akkor megszavaz egy szerszmind bizonyos összeget a megalakítással járó és első üzemi kiadásokra és egyszerűen kimondja, hogy a község a takarékpénztárban elhelyezett betéteikért *egész vagyonával szavatol*. Ugyanez akkor megválasztja a képviselőtestület tagjaiból az alakítandó pénztár igazgatósági tagjait, akik a pénztárnál *díjtalanul működnek* és a takarékpénztár összes ügyeit több bizottságra osztva végzik. Ugyanők szervezik a tisztikart. Működésük, ugyanintén a takarékpénztár egész létezése később a községgel csak annyiban függ össze, hogy az igazgatósági tagokat mandátumuk lejártával a községi képviselőtestület választja, továbbá, hogy a község a betéteikért *egész vagyonával szavatol*.

A községi pénztár alakulását tárgyzó határozathoz szükséges a felsőbb közigazgatási hatóság (helytartóság) jóváhagyása. A megalakítástól a községi pénztár állandóan a helyhatóság kül-

döttjének (Commissär) ellenőrzése alatt áll, aki a közgyűléseken megjelenik, az üzletvezetést ellenőrzi és általában a kormányhatóságot képviseli. Ellenőrzése persze igen fontos garancia a visszaélések megszüntetésére.

Ha a pénztár megalakult, minden a községhez tartozó egyén kötelelességének tartja, hogy a betételeivel a pénztárt támogassa, — és ha kell kölcsönért ahhoz forduljon.

És ezzel az időponttal kezdődik egy ilyen intézmény áldásos működése.

A betéti kamatláb természetesen mindig oly magas, mint aminőt a világ pénzviszonyai megkövetelnek, a kiadott jelzálogos kölcsönök kamatlába rendszerint $\frac{1}{10}$, $\frac{3}{10}$, $\frac{1}{2}$ -al magasabb, mint a betéti kamatláb $4\frac{1}{2}\%$, — a jelzálogos kölcsönök $4\frac{1}{2}\%$, $4\frac{3}{4}\%$ -ra folyósítatnak.

Módomban állván agrari községi pénztárak üzleti működésébe betekinteni, — értékes azok az adatok, amelyeket itt meg tudnunk sikerülni.

Az elmúlt év folyamán (és jelenleg is) a községi itteni takarékpénztárak jelzálogos kölcsönökkel $4\frac{1}{2}\%$ mellett folyósították. Ezen kamatlábnak $4\frac{1}{2}\%$ -ra való leszállítása már a napokban várható.

A kölcsönök ingatlanoknál általában a jelzálog értékének 50% -áig adatainak: — a kölcsönöket az igazgatóság egy kisebb bizottsága szavazza meg, amely hetenkint többször ülészik. A kölcsönök pár nap alatt kieszközölhetők. A pénztárak működéséből a bürokratikus szellem száműzve van s határozomása ez intézetek messzemenő előzékenysége.

Aki kölcsönt kér, igénybe veheti az intézet ügyészenek közreműködését, de maga, vagy más képviselője utján is eljárhat. Ha a kölcsön megszavaztatott, a telekkönyvi bekekelezést a fél bárki által vagy ha ért hozzá, maga is keresztülviheti, felhasználván az intézet által berendezésre bocsátott nyomtatványokat, Ha a bekekelezés a megszavazó határozat szerint megtörtént, az intézet a kölcsönt folyósítja.

A folyósításkor levonatik félévi kamat és 20 fillér nyomtatványi költség. Más egyéb ki van zárva.

A legtöbb takarékpénztár ingatlanokon kívül kézzizálogra (értékpapirokra) is folyósít kölcsönöket, amelynek kamatlába rendszerint 1% -al magasabb az osztrák-magy. bank kamatlábnál.

Váltókölcsönöket a takarékpénztár közvetlenül nem, hanem csak egy speciális önmagá-

* A „Városok lapja”-ból vettük ki ezen közérdeklő cikket.

ból szervezett külön intézményre Credit Verein által foglalkozik, amely szövetkezeti alapon és a hitel igénybevevő kereskedők bevonásával van szervezve, olyképp, hogy a takarékpénztár ezen veszélyesebb üzletággal súlyosabb veszélyeknek ne legyen kitéve.

Ha ugyanis egy községi tpénztár annyira megerősödött, hogy fölösleges tartaléktőkékkel rendelkezik, továbbá ha a kereskedelmi viszonyok szükségessé teszik, hogy a községi takarékpénztár a váltóhitelre is kiterjessze működését, akkor egy meghatározott nagyobb összeget pl. 100,000 K-t ennek az üzletágnak megalapítására szán. Még pedig oly módon, hogy a hitel igénybevevő kereskedőket egy szövetkezeti intézmény, Credit Verein tagjaivá teszi. Ezek a kereskedők együttevő a takarékpénztár igazgatósági tagjaival együtt a szövetkezetben levő minden egyes tagnak megfelelő váltóbiztosíték mellett egyelőre meghatározandó maximális összeg erejéig váltóhitelt nyújtanak azon összegből, amelyet az anya-tpénztár ennek a kereskedelem érdekeit szolgáló szövetkezésnek rendelkezésére bocsátott. Minden kereskedő, aki a szövetkezésnek tagja, az általa igénybevehető maximális hitelösszeg egy kis részét (pl. 6%-át) a szövetkezés rendelkezésére bocsátani köteles, amely mint ilyen első sorban szolgál a veszteségek biztosítására.

Maga egyébként ez a szövetkezés a községi takarékpénztártól független. A községi takarékpénztár, ha a szövetkezés vesztis is, többet nem vesztíhet, mint amennyit eleve ezen szövetkezés rendelkezésére bocsátott fölösleges tartalékalaipaiából. A szövetkezés reális működését biztosítja azonban az a körülmény, hogy ennek működését a közvetlenül anyagilag érdekelt kereskedő tagokon kívül a községi takarékpénztár igazgatóságának egy bizottsága irányítja.

Ez a kiegészítő intézmény tehát valóságos vesz-háritója a községi takarékpénztárnak. E mellett azonban a kereskedelem és ipar érdekeire kiváló jelentőségű. Mert a szövetkezésnek a községi takarékpénztár révén mindig elegendő pénz áll rendelkezésére, amely pénzzel azután a kereskedelem és ipar érdekeit kölcsönösen és olcsón szolgálhatja. (Az ezen szövetkezések váltó kamatlába rendszerint 1%-al magasabb az osztrák-magyar bank kamatlábanál.)

Ha ez a szövetkezés évi működését aktívakal zárja le, úgy a jövedelem részben a szövetkezés váltóhitel alapját képező összeg nagyobbítására fordítatik; részben átengedtetik a községi takarékpénztáraknak, amely azután ezt a jövedelmet egyéb jövedelmeivel együtt jótékony célra fordítja.

Elsőször természetesen minden takarékpénztár megerősíti tartalékalaipait, biztosítja hivatalnokainak a megfelelő jövedelmet és a nyugdíjat. És csak azután áldoz a jótékony célnak. De akkor azután annál többet. A grázi városi takarékpénztár az 1907. évi jövedelméből jótékony célokra 253,800 korona összeget adományozott.

Hogy valamely községi takarékpénztár forgalma kisebb-e vagy nagyobb, ez önmagában

véve magára az intézményre nem vet világot. Mert hisz a forgalom nagysága rendszerint azoktól a külső közgazdasági viszonyoktól függ, ahol ma községi takarékpénztár létezik. Az egyik természetesen óriási tőkékkel operál és nagy összegeket ad jótékony célokra, míg a másik, amelyek kicsiny a forgalma, a közcélokra is csak keveset áldozhat.

Mindezek mellett csupán példaképpen említem fel a grázi községi takarékpénztár üzleti forgalmának adatait annak megjegyzésével, hogy Gráz-nak a városi takarékpénztáron kívül még két hasonló (Gráz-vidéki és Gráz Stájerországi) községi takarékpénztára van, melyek közül az egyik a grázi városi községi takarékpénztárnál kisebb, a másik nagyobb forgalommal bír.

Az 1907. év végen a Gráz-városi takarékpénztár üzleti forgalmának főbb adatai a következők: Jelzálogkölcsöneinek összege 56.671,701 K. Kézizálog kölcsöneinek összege 570,649 K. Érték-papírjainak értéke 25.274,968 K. Ingatlanainak értéke 2.069,002 K. Ingóságainak értéke 48.957 K. A kebelében levő „Kreditverein” részére (hitelnyújtásra) adott összeg 1.640,227 K. A betétek összege 76.649,196 K. Az 1907. évről jótékony célokra adott összeg 253,800 K. Végül 1879. év óta közcélokra adott 6.206,735 kor. 64 fillért.

Ha még ezen utóbbi két tételhez hozzáveszünk azt a korábban már említett adatot, hogy ez a takarékpénztár jelzálogos kölcsöneit 4½% mellett folyósítja, ugy főlötte érdekes az az összehasonlítás, amelyet a hazai és Gráz-vidéki hitelviszonyok között tehetünk.

Mert akkor, amidőn a Gráz-vidéki földművelő talán a mienkéhez hasonlóan megterhelt birtokainak tartozásai után csak 4½% kamatot fizet és semmi egyebet, addig a mi paraszunk még a legkedvezőbb pénzvizonyok mellett is 6½, 7, sőt 8%-ot kénytelen fizetni. Ezt is csak akkor, ha a kölcsönt a reálisn dolgozó helybeli tpénztárnak vesztí fel. Míg ha véletlenül egy budapesti pénzüintézet ügynökének kezébe kerül, akkor kölcsönének kamata az olcsóság látszata mellett, beleszámítva az ügynöki közvetítő díjat is, sokszor 10—12%-ra is felemelkedik.

A hitelviszonyok ilyen állapota már önmagában is elegendő ok arra, hogy az itteni földművelők gazdasági helyzete a mienkénél sokkalta kedvezőbbé kép mutatson.

Az olcsó kölcsön lehetővé teszi a mezőgazdasági kisbirtok alapon beruházását és természetesen az intenzívebb gazdálkodást. Az intenzívebb gazdálkodás fokozza a birtokos jövedelmét, csilapítja azt a földhétséget, amely az ingatlan nagyon forgalmi értékét a föld hozadékával arányban nem álló magasságra emeli s amely földhétség éppen a külterjes gazdálkodást jellemzi. És ha még mindezekhez hozzátesztük, hogy az itteni földműves a jövedelmének kisebb percentjét kénytelen adni a hitellező pénzintézeteknek, mint a mi külterjesen bolgozó néptünk, — akkor kézen fekvő a községi takarékpénztár intézményének kiválósága. Az, ami nálunk a takarékpénztárak csatornáin a részvényesek kezébe vándorol, — az itt

megmarad a nép kezén. Jobbá teszi a táplálkozást, a lakást, a ruházzkodást, mint elsőrendű szükségleteket, sőt lehetővé teszi a másodrendű szükségletek kielégítését, amire bizony nálunk semmi sem jut.

De e mellett óriási jelentősége van azoknak az összegeknek, amiket a községi takarékpénztárak jótékony célokra adományoznak.

Hiszen a mi viszonyaink közepette még elképzelni is nehéz, hogyan lehet az, hogy a grázi takarékpénztár 1879 óta jótékony közcélokra 6.207,735 kor. 64 fillért adományozott. Mi minden lehet ott, ahol egy pénztárat nem egészen 30 év alatt 6 milliónál többet áldoz a jótékonyaság oltárán? Mi minden lenne nálunk a mi kis városainkban és megyéinkben, ha 30 év alatt 6 millió koronánál többet lehetet volna áldozni a közcélokra?

Bizonyos, hogy ma minden községnek lehetne jól felszerelt óvodája és iskolája; lehetne gyermekmenházunk és kórházunk, több és jobb, mint ami van; lehetne fejlettebb gazdasági életünk, Minden város küzd az adóságokkal. És még a halvány sugára sincs meg a reménynek, hogy a gazdasági viszonyok a közel jövőben olyan mértékben javulni fognak, hogy lehetővé lesz életképes fejlődésünk. Sőt ellenkezőleg, minden jel arra vall, hogy gazdaságilag még jobban visszafejledünk. Minden város a kormánytól várja a segélyt s az előrehaladás módját nem önmagában keresi.

Ilyen és hasonló gazdasági viszonyok mellett a déli vidéken már akadt egy-két város, (épen a közelmúltban), amelyik elhatározta községi takarékpénztárak alapítását. Miért ne tehetné meg ugyanezt a többi város is? Hiszen nálunk, ahol az olcsó kamat hírére egy hét alatt beözönlik az összes faluk népe konvertálni az adóságait és ahol egyébként pénz is volna bőven, amely kellő garancia és az elképzelhető legbecsületesebb üzletvezetés mellett a községi takarékpénztár körébe volna vonható, a községi takarékpénztár alakításának anyagi feltételi megvolnának. Az igaz, hogy számos érdeket sértene ez az intézmény, de talán le lehetne győzni, vagy talán ki lehetne elégiteni ezeket az érdekeket. Hiszen annak, hogy egy kisebb — talán a legkisebb — pénztárat, a város után községi takarékpénztárrá alakuljon (a részvénynek árfolyam érték melletti tőkésített kamatozó, de visszafizetés alá kerülő papirokra való alakítása mellett) nincs semmi elvi akadály. Tényleg akadály ugyan sok van, de az a tudat, hogy egy jól vezetett községi takarékpénztár 30 év múlva talán azzal számolhat be, hogy százezreket adtam jótékony közcélokra, talán elegendő ok arra, hogy a városokban felkelte az érdeklődést egy ily intézmény alakítása iránt.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Debreczen sz. kir. város közigazgatási bizottsága f. hónap 5-ikén tartotta rendes havi ülését Weszprény Zoltán főispán elnöklésével. Jelen voltak: Kovács József polgármester, Vecsey Imre főjegyző, Fejér Ferenc dr., Juhász Ignác, Latino-

vics Mihály, Eisenmann Oszkár, Dóczy Emil dr., Tüdös Kálmán dr., Kocsár Gábor, Aczél Géza és Rickl Antal.

Az ülésről a következőket jelenthetjük:

I. Polgármesteri jelentés június hóról. Rendészeti. A rendőrség letartóztatott lopásért 6, sikkasztásért 1, csalásért 2, rendőri kihágásért 293, összesen 302 egyént. A királyi ügyésznek átadtak 6 egyént, rendőreileg megbüntettek 293-at. A városról eltoloncoltak 42, a városon keresztül 66, kényszerutlevéllel 22, összesen 130 egyént.

Íparügy. A rendőrfőkapitányság mint I. foku íparhatóság, 33 esetben adott ki íparengedélyt és igazolványt. Ezek révén 370 korona jött be a házipénztárba ipariskolai célokra. Munkakönyvet 88 darabot adtak ki.

Katonauügy. A katonai létszám a közösoéknél 1372 ember, 537 ló, a m. kir. honvédségnél 909 ember és 414 ló, összesen 2281 ember és 951 ló. Mint átkelőt beszállásoltak 1 tábormokot, 4 törzstisztet, 13 főtisztet. Utóállítási helybeli 1, idegen 14. Előfogatra 40 esetben volt szükség.

Adóügy.

A lakosság fizetett állami adó fejében	97,069 K 74 f
" " " országos betegápolási adó	4,433 K 59 f
" " " hadmentességi díj	438 K 66 f
" " " fegyveradó	30 K — f
" " " idegen adó és illeték	2,381 K 38 f
" " " orsz. gazd. munk. és cselédp.	67 K 20 f
" " " ker. és iparkamarai illeték	459 K 47 f
" " " nyírvíz-szabályozási járuléka	687 K 45 f
" " " 1 ^o /o-os járadaadó	886 K 77 f
" " " 2 ^o /o-os ipariskolai adó	1,773 K 54 f
" " " 3 ¹ / ₂ ^o /o-os alalmisznaváltóság	3,103 K 60 f
" " " 16 ¹ / ₂ ^o /o-os községi pótdadó	14,633 K 25 f
" " " utadó	6,409 K 84 f
" " " ebadó	143 K — f
" " " egyházi adó	918 K 18 f
" " " végrehajtási költség	2,317 K 93 f
" " " tiszai árment. kölcsöntőke	17 K 08 f

Községi bíróság ügyforgalma.

Junius hóról hátralék nem maradt	
Julius hóban érkezett új panasz	1040 darab
Ebből elintézték ítélettel	340 "
Közbeszóló végzést hoztak	368 esetben
Egyezséget kötöttek	60 "
Megszűnt	280 darab
Hátralék maradt	62 "
Vidéki megkeresés érkezett	62 "
Végrehajtást rendeltek	165 esetben
" foganatosítottak	122 "
Árverést rendeltek	84 "
" foganatosítottak	26 "
Felebbeztek	29 "
Utlevelet adtak	8 "

Középitkezésre vonatkozólag a villamos telep építését és a vízvezetéki kutak furását említem meg, melyek már a befejezéshez közelednek. Az erdészetre vonatkozólag ez alkalommal jelenteni valóm nincs.

II. A királyi ügyész jelentése. A debreczeni királyi törvényszéki fogház 1908. évi július havi állapota. Junius végén fogva maradt 76 férfi és 11 nő, ezekhez július hó folyamán jött 37 férfi és 13 nő; szabadult 45 férfi és 9 nő; fogva maradt 68 férfi és 15 nő, kik összesen 2597 napot

töltöttek el a fogházban, úgy, hogy az átlagos napi létszám 84 volt, mihez képest a létszám az előbbi hávihoz viszonyítva, nem változott. Fegyelmileg büntetve úgy az órák, mint a letartóztatottak közül egy sem volt. Rabmunkakeresmény 612 korona 50 fillér, mely összegből a letartóztatottaknak 81 korona 22 fillér jutott. Az általános állapot egyebekben, ugymint rend, fegyelem, tisztaság, egészségügy és élelmezés tekintetében kielégítő volt.

II. Kir. tanfelügyelő jelentése. A vallás- és közoktatási minisztérium a debreczeni tanyai állami iskolák 1907-1908. évi szükségletének fedezésére 1020 koronát utalt ki, a nagycseréi és paczi tanyai, állami iskolák részére pedig az I. típusú könyvtárt megrendelte. — A földművelésügyi miniszter a gazdasági szaktanulók részére 4 heti házi ipari tanfolyamot rendez, melyre a vallás- és közoktatásügyi miniszter a debreczeni gazdasági népiskolai szaktanítót is felveszi.

Államsegélyben részesülő tanítók és tanítónők nyugdíjgénye emelkedvén, ezeknek illetményét a miniszter hivatalból felemelte.

Az országos tanítói árvaházban 13 fiú, 9 leány összesen 22 árva van gondozásban. Az árvák egészségi állapota jó volt. A nevelő testület tagjai közül az árvaaty a görvélykóros árvákkal a csizi gyógyfürdőben volt, akik azt a legszebb eredményt használták. A munkatanítónő a budapesti csipkeverő tanfolyamon vett részt.

IV. A kir. pénzügyigazgató jelentése.

Beizottak egyenes adóban	1907 júliusban	192,956 K 53 f
	1907	154,392 K 21 f
	1908 kedvezőbb	38,564 K 32 f
Hadmentességi díjban	1908 júliusban	398 K 50 f
	1907	285 K 15 f
	1908 kedvezőbb	113 K 35 f
Bélyeg jövedékben	1908 júliusban	93,530 K 48 f
	1907 júliusban	93,553 K 22 f
	1908 kedvezőtlenebb	22 K 22 f
Jogilletékben	1908 júliusban	29,955 K 41 f
	1907 júliusban	43,376 K 25 f
	1908 kedvezőtlenebb	13,380 K 84 f
Díjjövedékben	1908 júliusban	2,189 K 19 f
	1907 júliusban	1,529 K 89 f
	1908 kedvezőbb	659 K 35 f
Dohány jövedékben	1908 júliusban	205,121 K 52 f
	1907 júliusban	200,065 K 40 f
	1908 kedvezőbb	5,056 K 12 f
Hátárvám jövedékben	1908 július	14,042 K 19 f
	1907 július	7,763 K 60 f
	1908 kedvezőbb	6,278 K 59 f
Fogyasztási és italadóban	1908 júliusban	25,832 K 32 f
	1907 júliusban	25,065 K 05 f
	1908 kedvezőbb	768 K 27 f

Fizetési halasztást adott a pénzügyminiszter 84; a pénzügyigazgató 10 esetben, időleges házadó mentességet két esetben állapítottak meg.

V. Az árvaszéki elnök jelentése. Junius végén gyámság alatt maradt 4985, gondnokság alatt 88 egyén. Junius hónap gyámság alá jött 62, kitöröltetett 31 egyén. Junius végén gyámság alatt maradt 5014, gondnokság alatt 90, összesen 5104 egyén. Ezek közül iskolaköteles volt 1181. A gyám-pénztár állása: készpénz 16,710 kor. 84 fill.; betét és értékpapír 996,813 kor.; adóslévél 1.143,173 K

43 fill.; drágaság, érték 5999 kor. 25 fill. — Letétek. Készpénz 4964 kor. 74 fill.; betét- és értékpapír 65,088 kor. 18 fill.; 8303 kor. 75 fill.; drágaság 1679 kor.; kamathátralék 5752 kor. 68 fill. — Ügyforgalom július hó 1-én: hátralék volt 105 drb, júliusban érkezett 833 drb, összesen 938 drb, melyekből elintézték utóbban 577, lélesen kívül 262 drb-ot, maradt hátralék 99 drb. Az árvaszéki irodában hátralék volt július 1-én 62 drb, érkezett 836, összesen 398 drb; ebből leírtak és kiadtak 883 drbot, hátralék augusztus 1-én 65 drb.

VI. Kir. főmérnök jelentése. Az állami kezelésben lévő és kitépitett törvényhatósági utak jó karban vannak.

VII. A tisztí főorvos jelentése. Az egészségügyi viszonyok július hónapban az előző hónapéhoz képest javultak mutatnak fel annyiban, hogy a hevenyfertőző betegségek majdnem teljesen megszűntek. Ezekben halálozás nem fordult volna elő egy sem; ha véletlenül egy a hadházi cigánytelepről elkóborolt és a személtlerakodó helyen félholt állapotban felszedett s kórházba szállított cigányasszony kúteges betegségben meg nem halt volna. Több ilyen betegedés nem is történt, az említett személtlerakodó hely szalmával behorítva felégettett, minélőgyva ez idő szerint nincs ok arra, hogy a veszedelmes betegségnek elterjedésétől félni lehetne. Mindazonáltal tekintettel a Hajdu vármegyében újból előfordult esetekre, a hatóságnak éber figyelmű tárgyát képezi minden e téren felmerülő mozzanat.

Kedvezőtlenebbek voltak a viszonyok annyiban, hogy a gyermekek közt a nyári behurult és görcsök nagyobb mérvben pusztítottak, ami különösen a csecsemők élelmezése körül még mindig tapasztalható nagy tájékoztatásnak és gondatlanságnak, valamint a még mindig nagyon sok helyen tisztátalanul kezelt tejnek a következménye. Azonban tagadhatatlan, hogy a múlt évihez képest e tekintetben is javulás tapasztalható.

A piacvizsgálatok, tekintettel a nyári melege és a gyümölcsérésre, fokozott erélyvel fogantóítottak, nem csekély elégedettségére az érdekelt feleknek. Nagyon nehéz e téren a kellő mértéket alkalmazni. Mindamelllett megállapítható, hogy a nagyközönség szívesen fogadja a fokozott ellenőrzést és a javulásnak ezennel látható jelei is mutatkoznak, különösen a tej tisztasága tekintetében. A vizsgálatok alkalmával sok romlott és éretlen gyümölcs, gomba és egyéb élelmiszer köbözött el, aminek oka főként az volt, hogy a vizsgálatok ugyszólván naponként megtörténtek a helyi piac különböző tájékein.

Közokrházi betegforgalom. Július hóra ájtott 143 fiú és 116 nő, összesen 259 beteg, július hónap felvételt 184 fiú és 152 nő, összesen 336 beteg; júliusban kibocsátottak 204 fiú és 125 nő, összesen 329 beteget, meghalt 11 fiú és 7 nő, összesen 18; július 31-én maradt 112 fiú és 136 nő, összesen 248.

Az önkéntes mentő egyesületnek volt összesen 93 esete, ezek közül nappali 54, éjjeli 39; a hatóság igénybe vette a testületet 24, magánosok

Felhívom ennélfogva a törvényhatóságokat, miszerint — amennyiben az eddigelé meg nem történt volna — a »Közszállítási szabályrendelet« 63. §-ának második bekezdésében közzétett kötelezettségének a maga részéről haldéktalanul tegyen eleget.

Budapesten, 1908. évi július hó 15-én.

A miniszter helyett:

Hadik s. k.,
államtitkár.

91.027
V-c. 1908. B. M. számú körrendelet.

Zotti és társa newyorki bankház csődje.

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének)*

Hivatalos közlés szerint a Zotti és társa newyorki bankház (New-York, 108 Greenwich-Street) ellen a csőd-eljárás megnyitattott.

Nevezett cégnek Pittsburgban és Chicagóban voltak fióküzletei s főleg kivándorlók pénzeinek elhelyezésével és hazaküldésével foglalkozott. Utóbbi időben a bank fizetési zavarokkal küzdött és Európából számos feljelentés tétellett ellene Amerikában átvett pénzüsszegek ki nem fizetése miatt.

Felhívom, miszerint fentieket fogva azonnal a nagy közönségnek tudomására és egyben figyelmeztetése a netalan károsultakat, hogy a newyorki cs. és kir. főconsulatus a csődhitelezők érdekében csak úgy járhat el, ha az igénybejelentést a csődhitelező sajátkezűleg aláírta, aláírását pedig az Egyesült-Államoknak Magyarországon székelő valamelyik consula hitelesítette.

Budapesten, 1908 évi július hó 22-én.

A miniszter helyett:

Hadik s. k.,
államtitkár.

Hírek.

— **A szervező bizottság ülése.** A szervező bizottság f. hónap 4-ikén tartott ülést. A bizottság ugyanis a tárgyalás alapjául szótöbbséggel a Komlóssy Arthur-féle javaslatot fogadta el. A szavazással eldőntött fizetések a következőkben állapították meg:

Polgármester 12,000 kor. fizetés, 2000 kor. lakáspénz, 1000 kor. működési pótlék.

Főjegyző 6600 kor. fizetés, 1200 kor. lakáspénz, 500 kor. működési pótlék.

Főkapitány 6600 kor. fizetés, 1200 lakáspénz.

Árvaszéki elnök 5600 kor. fizetés, lakpénz 1000 kor.

Tanácsnokok 5600 kor. fizetés, 1000 kor. lakáspénz, gazdasági tanácsnoknak 400 kor. átalány.

Főügysz 5600 kor. fizetés, 1000 kor. lakáspénz. Magánmunkák megengedve.

Főszámvevő 5600 kor. fizetés, lakáspénz 1000 kor.

Főmérnök 5600 kor. fizetés, 1000 kor. lakáspénz és 2000 kor. működési pótlék, mely nem számítható nyugdíjba.

Tiszti főorvos 4000 kor. fizetés, 1000 kor. lakáspénz. Az erdőmester fizetését az adatok beszerzéséig függőben hagytták.

Építész, fizetés 4000 kor., lakáspénz és működési pótlék 1000—1000 kor.

Árvaszéki ülnökök 4600 kor. fizetés, 1000 kor. lakáspénz, az elnök helyettesnek 800 kor. működési pótlék.

* Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

Első aljegyző fizetés 4000 kor., lakáspénz 1000 kor. Rendőrkapitányok 4000 kor. fizetés, 2000 kor. lakáspénz; a bünyügyi osztály főnökök 500 kor.; a mezőrendőrkapitánynak 2000 kor. működési, illetve lótartrási pótlék.

Mérnökök 4000 kor. fizetés, 1000 kor. lakáspénz.

Második aljegyző 3500 kor. fizetés és 800 kor. lakáspénz.

A bizottság itt megszaktotta a tárgyalást és annak folytatását f. hónap augusztus 10-ikére tűzte ki.

— **Elvi jelentőségű határozata.** A város tulajdonát képező fürdők III. oszt. keresei adójának megállapításánál, a községi alpból vett s a fürdő-vállalatba fektetett tőkét idegen tőkének tekinteni s ennek kamatait az adóköteles jövedelméből levonni nem lehet.

A m. kir. közigazgatási bíróság 1907. évi 18,213 sz. alatt kelt határozata: A m. kir. közigazgatási bíróság Kolozs rendezett tanácsu városnak III. oszt. keresei adóügyét melyben az adó-kivető bizottság 1906. év 715. sz. alatt hozott határozatával a városi sósfürdő után az 1905—1907. évekre év 173 kor. 4 fill. III. osztályu keresei adót állapított meg s azt az adófelsőzlamlási bizottság 1906. évi 847. sz. alatt hozott határozatával másodfokban is fenntartotta; a nevezett város panasza folytán 1907. évi szeptember hó 27. napján tartott nyilvános ülésben tárgyalás alá vevén, következőleg ítelt: A m. kir. közigazgatási bíróság a panasznak helyt nem ad. Indokok: Nem lehetett a panasznak helyet adni az adófelsőzlamlási bizottság határozatának törvényes indokai feltől még azért sem, mert úgy a fürdőalap, mint a községi alap a város tulajdonát képezvén, az egyik alpból a másik alap üzemébe befektetett tőkét idegen tőkének tekinteni nem lehet.

— **Baja pénzügyel.** Bajáról jelentik: Baja város pénzügyi bizottsága Erdélyi polgármesterhelyettes elnöklésével ülést tartott, amelyen konstátálták, hogy 1907. évben 15.000 koronával kevesebb adó folyt be az előirányzottnál, továbbá, hogy a városi pótdádnál magánál 17.000 korona hiány mutatkozik. A nagy hiány oka a sok adóleírás, mely a hibás és aránytalan adókievetésben leli magyarázatát. Az adóreferens a jelentkező hiányt a városi szegényház által megtakarított 4000 koronából kívánja apasztani és a többlet pótdával fedezni.

Hirdetések.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező Vajdhalapos és a hozzá csatolt, együtt 905 hold 1281 □ öl területű föld, folyó évi augusztus hó 11. napján d. e. 9 órákor a város-ház nagytermében nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni. Az árverési feltételek a számvevői hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1908 július 23-án tattott üléséből.

H városi Gánás.

2401/1908. eln.

Pályázat.

Debreczen szabad kir. város törvényhatóságánál az 1908. év második felében előreláthatólag két gyaloghajdu, 2 lovasrendőri, 10 gyalogrendőri, 2 mezőrendőri és 4 erdőri állás fog megüresedni.

A gyaloghajdu állás 480 kor. évi fizetéssel, 80 kor. lakbérrel, a lovasrendőri állás 900 kor. évi fizetéssel, 80 kor. lakbérrel, a gyalogrendőri állás 600 kor. évi fizetéssel, 80 kor. lakbérrel, a mezőrendőri állás 600 kor. évi fizetéssel és 80 kor. lakbérrel és az erdőri állás 500 kor. évi fizetéssel van egybekötve.

Azonkívül ezen állások viselői téli és nyári egyenruhával is ellátnak.

A mezőrendőrök kötelesek egy lovat saját költségükön beszerezni és tartani.

Az erdővédek szintén kötelesek egy lovat tartani, de fizetésükön felül még természetbeni lakást is élveznek és négy katasztrális hold földet is kapnak használatra.

Ezen állások az 1873. évi II. t. cz. 4. §-ának rendelkezéséhez képest felszerzésben igényjogosultsággal bíró, kiszolgált altisztek részére vannak feltartva.

Felhívom és értesitem ennél fogva mindazokat, kik ezen állásokat elnyerni óhajtják, hogy kelfőn felszerelt pályázati kérvényeiket a polgármesteri hivatalban és pedig a közszolgálatban állók felettes hatóságai útján, mások pedig személyesen vagy postai uton bármikor beadhatják.

Debreczen, 1908 július 16.

Vecsey Imre,

főjegyző, polgármester helyettes.

Szarvasmarha eladási hirdetés.

Debreczen város gazdasági törzsgulájából kielejtézet 8 drb tehén, 3 drb üsző és 3 drb szopos borjunak a f. 1908. évi augusztus hó 10-én tartandó debreczeni országos baromvásár-téren d. e. 9 órákor nyilvános árverésen eladása rendeltetvén el, ezen árverésre az érdeklődők meghívotnak azzal, hogy a szoban levő szarvasmarhák előzőleg a város epreskerti telepén megtekintethők.

Debreczen, 1908 július 20.

A városi Üandcs.

82.634/V.
1908.

Pályázat.

A m. kir. posta-távírdá és távbesszélőnél betöltendő 80 gyakornok-jelölti állásra enzelem pályázat hirdettetik. Ezen állásokra az 1883. évi I. törvénycikk 14-ik §-a értelmében azok az ifjak pályázhatnak, akik középisikolát, vagy ezzel egyenrangú más tanintézetet érettségi vizsgával sikeresen elvégeztek, 18 életévüket már betöltötték és magyar állampolgárok. Ezen föltételeken kívül pályázók községi erkölcsi bizonyítvánnyal feddhetlen előéletüket, közhatósági orvosi bizonyítvánnyal pedig ép, egészséges, a posta-távírdá- és távbesszélő-szolgálat minden ágának (éjjeli mozgópostai stb. szolgálat) elvégzésére testileg is alkalmas voltak igazolni tartoznak. Továbbá azok, kik a középisikolát

az 1907—1908-iki tanévet megelőzőleg végezték, tartoznak hiteles módon azt is igazolni, hogy azóta hol voltak alkalmazva, illetve mivel foglalatokodtak. A pályázat alá bocsátott állásokat a kerületi posta- és távírdá-igazgatóságok fogják betölteni és pedig a budapesti posta- és távírdá-igazgatóság 16-ot, a többi kerületi igazgatóság pedig egyenként 8-at. A sajátkezűleg írt és sültetési, orvosi, erkölcsi és iskolai bizonyítványokkal fölszerelt folyamodványokat a már közszolgálatban állók előjáró hatóságuk, a közszolgálatban nem állók pedig az illetékes főszolgabíró vagy polgármester útján folyó évi augusztus hó 15-ig ahhoz képest, hol a pályázók alkalmazást nyerni óhajtának, a budapesti, kassai, kolozsvári, nagyvárad, pécsi, pozsonyi, soproni, temesvári vagy zágrábi posta- és távírdá-igazgatósághoz nyújtás be. A pályázók közül kiválasztottak az illető posta- és távírdá-igazgatóság fölhívására az igazgatóság vezetőjénél személyesen jelentkezni tartoznak, aki azután fölvétélük iránt véleg határoz. A fölfogadott posta- és távírdá-gyakornokjelöltek fogadalmat tesznek, két (2) korona napidíjat kapnak és a következő feltételek mellett lépnek szolgálatba: 1. Állásukat az illetékes posta- és távírdá-igazgatóság által megállapítandó napon elfoglalni tartoznak. 2. Kötelesek a posta- és távírdá-igazgatóság által kijelölendő hivatalnál, melynek fegyelmi hatósága alá tartoznak, a posta-, távírdá- és távbesszélő-kezelési gyakorlatilag elsajátítani és ott rendes szolgálatot teljesíteni. 3. 1909. évi szeptember 1-én saját költségükön Budapestre, illetve Zágrábra fognak áthelyeztetni a posta- és távírdátisztképző tanfolyam hallgatására. 4. A posta- és távírdátisztképző tanfolyam tartalma alatt, mint annak rendes hallgatói, a tanfolyami szabályzatnak minden tekintetben alávetik magukat és a megállapított beíratási díjat fizetni kötelesek. 5. Napidíjaik élvezetében a tanfolyam 10 óra terjedő tartalma alatt is megmaradnak, de ennek fejében, a tanfolyam székhelyén levő posta- és távírdá-igazgatóság rendelkezése szerint, a délelőtti órákban gyakorlati szolgálatot tenni tartoznak. 6. A kik ezen feltételeknek elegend nem tesznek, vagy akiknek magaviselete, szorgalma vagy megbízhatósága ellen kifogás merül föl, valamint azok is, akik a posta- és távírdaszolgálatra más okok miatt alkalmatlanoknak találtatnak, a szolgálat alól minden további igény nélkül egyszerűen fölmentetnek. 7. Viszont azok, akik gyakorlati alkalmaztatásuk alatt teljesen beválnak, a posta- és távírdátisztképző tanfolyam szabályszerű elvégzése és a posta- és távírdatiszti alapvizsga sikeres letétele után posta- és távírdagyakornokká nevezetnek ki az 1893. évi IV. törvénycikk 11-ik §-ában megállapított segélydíjjal, azaz ha felsőbb tanintézetet végeztek (egyetemet, műegyetemet, jogakadémiát), évi 1000 korona, különben pedig évi 800 korona segélydíjjal. A posta- és távírdatiszti szakvizsga sikeres letétele után pedig minősítést szereznek posta- és távírdá-tisztviselői állásokra. Budapest, 1908. évi július hó 20-án. Kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

Pályázati hirdetés.

A gödöllői m. kir. állami méhészeti gazdaságban a folyó évben szeptember 15-én megkezdődő két éves méhészmunkás tanfolyamra pályázat hirdettetik. Fel fog vétetni hal olyan egyén, kik 16. életévüket betöltötték, de 35. életévüket még tul nem haladták.

A felvételt kérő és egy koronás bélyeggel ellátott folyamodványokat a m. kir. földművelésügyi minisz-

terhez (Budapest, V. Országházter 11.) folyó évi augusztus 15-ig a következő okmányokkal felszerelve kell benyújtani:

1. keresztlevél (születési bizonyítvány);
2. az elemi népiskola négy osztályának elvégzéséről szóló bizonyítvány;
3. hiteles bizonyítvány arról, hogy folyamodó valamely mező-, kert-, szőlő-, vagy erdőgazdaságban mint segédmunkás, vagy mint egyéb alkalmazott legalább egy évet gyakorlatilag töltött és használhatóságának s megbízhatóságának tanujelét adta. A földműves, vagy kertmunkás iskolát végeztek előnyben részesülnek;
4. azoknak, kik szülői gondozás alatt nem állnak, kifogástalan magaviseletükről tanuskodó községi bizonyítványt, azoknak pedig, kik szülői vagy gyámi gondozás alatt állanak, az említett községi bizonyítványon kívül még a szülei, esetleg gyámjuk oly beleegyező nyilatkozatát is kell mellékelniök, mely az illetőnek a tanfolyamra való belépést megengedi;
5. esatolandó továbbá az ép, egészséges és munkára edzett testalkatot igazoló orvosi bizonyítvány, a himlő oltásbizonyítvánnyal együtt;
6. a hadköteles sorban levők részéről szükséges annak feltüntetése, hogy a katona szolgálat teljesítésének ideje, a gazdaságban töltendő két év tartamával nem esik össze. Előnyben részesülnek azok, kik hadkötelezettségüknek már eleget tettek.

A tanfolyamra felveendő egyének a telepen szabadlaksát és államköltségen teljes ellátást kapnak. A hallgatók betegség esetén ingyenes orvosi segélyben és gyógyszerben részesülnek. A szükséges könyveket, írószereket, a gyakorlati munkához megkívántató felszereléseket, szerszámokat és eszközöket a tanulók használatra a gazdaságban kapják.

Ezekben kívül évenként minden növendék 60 korona ruhapénzben is részesül oly módon, hogy a szükséges ruházatról ezen összeg erejéig a gazdaság vezetője gondoskodik.

Budapest, 1908. évi július hó 7-én.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

2259/1908. sz.

Felvétel a debreczeni m. kir. állami fémipari szakiskolába.

A debreczeni m. kir. állami fémipari szakiskola ideiglenesen a Burgundia utcai iparostanonciskola helyiségeiben folyó évi szeptember hóban nyílik meg. A szakiskola négy éves tanfolyama alatt tanulóit elméletileg és gyakorlatilag képzett iparosgépekké nevei. A gyakorlati kiképzés az intézettel kapcsolatos műhelyekben történik, ahol szakképzett művezetők vezetése mellett tanulja az ifjúság iparának gyakorlati részét. A szakiskola felöleli a fémipar köréből a gép-, mű- és épületlákatoságot és ehhez képest nyújtja mindazon elméleti és gyakorlati ismereteket, melyekre az ezen iparágak terén működő művelt és szakképzett iparosoknak szükségük van.

Beiratási és tandíj az intézeten nincs. Műhelyi biztosíték fejében azonban tartozik minden tanuló hat koronát beiratáskor fizetni.

Az intézet szervezete értelmében a tanulók kétfélék: rendesek és rendkívüliek. Rendes tanuló az lehet, aki valamely közép, vagy polgári iskola két osztályát, az alsófokú iparostanonciskola három osztályát vagy az elemi iskola hat osztályát sikerrel végezte, vagy ezeknek megfelelő felvételi vizsgálatot tesz, élete 12. évét már betöltötte, kifejlett, ép testalkatú, amit hiteles orvosi bizonyítvánnyal kell igazolni. Rendkívüli tanuló lehet minden iparosgegd, vagy tanuló, aki csak egyes tárgyakat kíván hallgatni. Előjegyzés végett minden növendék tartozik bemutatni: 1. születési bizonyítványát; 2. atyja vagy gyámja beleegyezését tartalmazó nyilatkozatot, melyben kifejezendő az a kötelezettség, hogy a fiu a tanidő teljes tartamát bevégezi; 3. iskolai képzettségéről szóló szabályszerű bizonyítványát; és 4. az újraoltása megtörténtét igazoló bizonyítványt.

A felvételre való előjegyzés f. évi aug. hó 10-éig az Iparoktatási kir. Főigazgatónál (Bpest, VIII., József körút 2. sz. III. em. 3. ajtó) s aug. hó 10-től a szakiskola igazgatóságánál (Debreczen, Burgundia-u. Iparostanonciskola) történik.

2537.
1908. évi.

Hirdetmény.

Hivatalos közlés szerint a Zotti és társa newyorki bankház (Newyork, 108 Gramvich Street) ellen a csődeljárás megnyitott.

Nevezett cégnek Pittsburgban és Chicagóban voltak fióküzletei, s főleg kívándorlók pénzének elhelyezésével és hazaküldésével foglalkozott. Utóbbi időben a bank fizetési zavarokkal küzdött és Európából számos feljelentés tételt ellene Amerikában átvett pénzüsszegek ki nem fizetése miatt.

Miően ezt közhírré teszem, egyben figyelmeztetem a netalán károsultakat, hogy a newyorki cs. és kir. főconsulatus a csőd hitelezők érdekében csak úgy járhat el, ha az igénybejelentést a csődhitelező sajátkezűleg aláírta, aláírását pedig az Egyesült államoknak Magyarországon székelt valamelyik consula hitelesítette.

Debreczen, 1908 július 27.

Kovács József,
polgármester.

!! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIADÁSÁBAN □
**DEBRECZEN SZAB. KIR.
VÁROS ÉRVÉNYBEN LÉVŐ
SZABÁLYRENDELETEI-
NEK GYŰJTEMÉNYE.**

Az 564 oldal terjedelmű vaskos kötet ára
2 KORONA.

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. Kossuth-utca, városház-épület.